

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мариана Станчева Пенчева
НМА „Проф. Панчо Владигеров“, София
на дисертационен труд

на доц. д-р Петър Запрянов Одажиев
на тема

„ВОДЕЩИ ПОСТАНОВЪЧНИ ПРИНЦИПИ И ПОДХОДИ
В ПУБЛИКАЦИИ НА БЪЛГАРСКИ ОПЕРНИ РЕЖИСЬОРИ“
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА НАУЧНА СТЕПЕН
„ДОКТОР НА НАУКИТЕ“

Област на висше образование: 8.ИЗКУСТВО

Професионално направление: 8.3.МУЗИКАЛНО И ТАНЦОВО ИЗКУСТВО

Научна специалност: Музикознание и музикално изкуство

Биографията на доц. д-р Петър Одажиев е изключително богата и впечатляваща с огромното многообразие на неговите интереси, които той успява да развие по най-добрия начин. След завършване на средното си образование в НМУ „Добрин Петков“ в Пловдив, продължава обучението си в ДМА „Проф. Панчо Владигеров“ (София) , където се дипломира като магистър по оперно пеене през 1992 година. От септември 1993 до юни 1998 учи в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, завършвайки със степен „магистър“. Няма как да пропуснем да споменем двете докторски дисертации, които защитава към НБУ и БАН.

От 2017 до 2020 година Петър Одажиев се обучава и работи в State University of New York, специалност „Арт Мениджмънт“, придобивайки магистърска

степен. Следва период на работа в New York Academy of Visual and Performing Arts, където Одажиев е гост-преподавател до 2024. Понастоящем, Одажиев е доцент в ПУ „П. Хилендарски“, където води два класа студенти в специалност „Актьорство за драматичен театър“.

Темата, която е обект на дисертацията е изключително важна и актуална, тъй като чрез нея можем да получим една достатъчно ясна и пълна представа за режисьорските търсения и концепции от самото зараждане на оперния театър в България, проследявайки ги до наши дни.

Настоящият труд е съставен от три глави с подглави, като след всяка глава са систематизирани много ясно и точно всички най-важни изводи и заключения от нея.

Следват „Приложения“ и „Библиография“. В „Приложения“ е представен научен модел за анализ и описание на методологията на сценичната реализация в операта, разглеждайки различните структурни оси на анализа: историко-естетическа, музикално-драматургична, режисьорско-постановъчна, интерпретативна, чрез интегративен анализ, емпирично приложение на модела и давайки формула за оценка на сценичната реализация.

Следват копия на по-важните публикации, цитирани в изследването. На последно място в труда е „Библиография“, съдържаща голям брой библиографски единици.

Всяка една от трите глави има свое важно място в дисертационния труд, така както всеки исторически етап от зараждането на операта в България до наши дни носи своето значение. Както отбелязва авторът на дисертацията, предмет на изследване в нея са „Методологическите и жанрово-стилистическите принципи, формулирани в авторски публикации на представителна група български оперни режисьори от началото на XX век до началото на XXI век, която включва:

Драгомир Казаков, Константин Михайлов–Стоян, Петър Райчев, Христо (Хитьо) Попов, Илия

Арnaudов, Хрисан Цанков, Драган Кърджиев, Евгений Немиров, Петър Щърбанов, Михаил Хаджимишев, Стефан Трифонов, Емил Бошнаков, Светозар Донев, Павел Герджиков, Румен Нейков, Пламен Карталов, Ваня Бъчварова.“ (стр. 8)

В първа глава на фокус са тримата режисьори, поставили началото на оперния театър и осъществили изграждането на първата българска професионална национална опера : Драгомир Казаков, Константин Михайлов–Стоян и Петър Райчев, които учат оперно пеене в Чехия (Казаков) и Русия (Михайлов-Стоян и Райчев).

Доц. Одажиев проследява детайлно тяхното пионерско дело, водени от идеалистични подбуди и истинска любов към операта, като нейната поява и налагане в България се превръща в тяхна житейска мисия.

Както е отбелязвано на стр. 44/45 от труда „Тримата творци – Казаков, Михайлов–Стоян и Райчев – въплъщават три различни, но дълбоко взаимосвързани измерения на развитието на българската опера:

- Казаков - началото – мечтата и усилието по създаване на сцена;
- Михайлов–Стоян - основата – структурата, организацията и методиката;
- Райчев – признанието - интерпретацията и професионализмът

Техният общ принос изгражда не просто институция, а ценностна система, в която операта е възвишен културен акт, национално постижение и лична мисия.“

Във втора глава е разгледан т.н. РАНЕН ПЕРИОД в творчеството на най – изтъкнатите оперни режисьори, негови представители: Христо (Хитьо) Попов, Илия Арnaudов, Хрисан Цанков, Драган Кърджиев, Евгений Немиров. Разглеждайки подробно техните виждания и естетико-художествени принципи, дисертанта прави следните глобализирани изводи за дейността им: „В заключение,

петимата творци формират парадигми, които се допълват по своеобразен начин и оформят своеобразен пачуърк на музикално-театрална естетика и методология в оперната режисура за периода:

- Попов – научен и психологически реализъм
- Арnaudов – репертоарен модернизъм и културна визионерска мисия
- Цанков – експресионистично визуално-драматургично мислене
- Кърджиев – музикално-драматургичен синтез и постановъчна теория
- Немиров - визионер на съвременното оперно изкуство

Режисьорите от този период не само полагат основите на режисьорската школа у нас, но и превръщат операта в културно и мисловно пространство, в което се срещат история, философия, музика и театър.“ (стр. 90/91 от дисертацията)

В трета глава са залегнали съвременните парадигми и водещи постановъчни принципи в репертоарната оперна класика в нейния най-зрял период. Това включва и времето след политическите промени през 1989 година, когато българската оперна режисура преживява сериозен поврат, възползвайки се от много по-голямата творческа свобода, произлизаща от тях.

Режисьорите, чието творчество и публикации по темата разглежда дисертанта са Петър Щърбанов, Михаил Хаджимишев, Стефан Трифонов, Емил Бошнаков, Светозар Донев, Павел Герджиков, Румен Нейков, Пламен Карталов и Ваня Бъчварова.

Систематизирайки основните изводи от своя труд. Петър Одажиев заявява: „Независимо от идейните и стилистични различия между поколенията, в текстовете на режисьорите от представителната група ясно се открояват няколко повтарящи се методологически и естетически принципа:

- централно значение на музиката като водещ структурообразуващ фактор;
- стремеж към синтетично сценично единство между вокално, визуално и

драматургично ниво;

- внимание към историческата и стиловата специфика на всяко

произведение;

- усилие за съчетаване на традицията със съвременна сценична изразност.“ (стр.266)

Приносите на труда са определени като методологически, приложни и академически.

Авторефератът е в обем от 70 страници и представя достоверно основните моменти от дисертационния труд .

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на доц. д-р Петър Одажиев съдържа ценни историко-концептуални сведения и данни, третирайки изчерпателно режисьорските търсения и стремежи на най-значимите български оперни режисьори от самото зараждане на оперния театър в България. Препоръчвам, ако е възможно издаването му, за да може да послужи на студенти, изучаващи историята на българския оперен театър, музикално-сценична и оперна режисура, а и за да бъде успешно съхранена богатата база данни, съдържаща се в него.

Убедено давам своята положителна оценка за труда на Петър Одажиев „ВОДЕЩИ ПОСТАНОВЪЧНИ ПРИНЦИПИ И ПОДХОДИ В ПУБЛИКАЦИИ НА БЪЛГАРСКИ ОПЕРНИ РЕЖИСЬОРИ“ и предлагам на членовете на уважаемото научно жури да му бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор на науките“ по научната специалност „Музикознание и музикално изкуство“ в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.

04.08. 2025 г.

Доц. д-р Мариана Пенчева

